

23.3.2020

לכבוד
מר אופיר אקוניס
שר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים

הנדון: היערכות משרד הרווחה לטיפול באנשים עם מוגבלויות בעת 'משבר הקורונה'

בשם ארגונים העוסקים בקידום ושמירה על זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות ונותני שירותים לאנשים עם מוגבלויות, אנו פונים אליכם כדלקמן:

1. בראשית הדברים נבקש לחזק את ידיהם של עובדי משרד הרווחה, העובדים הסוציאליים וכל נותני השירותים, על עבודתם הקשה ועמידתם האיתנה בתקופה מורכבת זו.
2. תקופה זו אינה פשוטה, ומצריכה היערכות רבה ומקצועית על מנת לתת מענה ברור תוך שמירה על בריאותם של מקבלי השירות ממשרד הרווחה. יחד עם זאת, יש לשמור במקביל על רווחתם של מקבלי השירות ולנסות להימנע עד כמה שניתן מפגיעה באורח חייהם, שכן לפחות אצל חלקם, עצם השינוי באורח החיים עלול להביא לפגיעה נפשית ואף פיזית קשה.
3. אנו דורשים כי משרד הרווחה יפעל לשמירה לא רק על בריאותם של אנשים עם מוגבלויות אלא גם על זכויותיהם, איכות חייהם ושגרת יומם, תוך התחשבות בנסיבות הקיימות.
4. לצורך כך, יש לבצע את הדברים הבאים:

א. יצירת אלטרנטיבות לשירותי הקהילה שנסגרו

5. במסגרת הנחיות משרד הרווחה, מרכזי התעסוקה לאנשים עם מוגבלויות הושבתו. עבור אנשים רבים עם מוגבלויות משמעות הדבר היא בידוד כמעט מוחלט והפסקת כל פעילות. ישנם אנשים רבים עם מוגבלויות אשר זוהי התעסוקה המותאמת היחידה עבורם. חלקם אינם קוראים, אינם כותבים ואינם יכולים להעסיק את עצמם בדרכים אחרות והם מרותקים לבתיהם כשהם חסרי מעש.
6. בנסיבות אלו יש ליצור שירותים חלופיים מותאמים לאנשים עם מוגבלויות עם צרכים שונים ויכולות שונות, ולחזק את השירותים הקיימים הניתנים לאותם אנשים בבתיהם. שירותים אלו יכולים להיעשות באופן מקוון לאוכלוסיות המסוגלות להשתמש בשירותים כאלה, או באמצעות ביקורי בית פרטניים לאנשים אשר אינם יכולים להסתייע במערכות מקוונות או שזקוקים באופן מיוחד לשירותים פרונטליים.
7. דוגמה לפעולה דומה ניתן לראות בחוזר מנכ"ל משרד הרווחה מספר 6 העוסק בנייתוב שירותי מרכזי היום לאזרחים ותיקים והפיכתם לשירותים המותאמים לשעה זו. באופן דומה יש לנתב את השירותים שהופסקו לאנשים עם מוגבלויות לשירותים המותאמים לצרכיהם בשעה זו.

ב. הקפדה על הנהלים ומניעת החמרה מצד המסגרות

8. תופעה שבה אנו נתקלים ממועד פרסום ההנחיות החדשות היא שמסגרות מחליטות על דעת עצמן להחמיר ולהוסיף על הנחיות משרדי הרווחה והבריאות. כך, בעוד משרד הרווחה קבע כי מסגרות הדיור תפעלנה ככלל במתכונת רגילה, בפועל מסגרות רבות בחרו להחמיר עם ההנחיות על ידי מניעת כניסה של מבקרים ונותני שירותים קבועים באופן מוחלט.
9. הנחיות משרד הרווחה נותנות מענה מאוזן לחשש מהתפרצות הקורונה במסגרות השונות. אין מקום להוסיף ולהחמיר על הנחיות אלו, בפרט כשמדובר בהחמרה הפוגעת בזכותם הבסיסית של הדיירים לקשר עם משפוחתיהם.
10. **אין לצמצם את הצוות הפועל במסגרת בניגוד להנחיות:** חלק מהמסגרות מונעות לחלוטין כניסת גורמים חיצוניים, גם גורמים שמשרד הרווחה התיר כניסתם בנהליו כגון נותני שירותים קבועים. בנוסף, חלק מהמסגרות פועלות לצמצום כוח האדם הפנימי, בניגוד להנחיית המשרד, שמאפשרת לתגבר את כוח האדם בימים קשים אלה. הפגיעה בדיירים מובנת מאליה.
11. **משרד הרווחה מתבקש להורות למסגרות שלא ליצור לעצמן נהלים פנימיים מחמירים, אשר יש בהם כדי לפגוע בדיירים. יש להורות למסגרות שפעלו בניגוד להנחיות להתיר כניסת מבקרים וכן להתיר כניסת נותני שירותים קבועים, בהתאם להנחיות.**

ג. שמירה על זכויותיהם של הדיירים ומקבלי השירות

12. הן ביישום ההנחיות הקיימות והן בקשר לעתיד לבוא, יש להקפיד שהנהלים וההנחיות לא יפגעו יתר על המידה בזכויותיהם של הדיירים ומקבלי השירות.
13. בין היתר, ידוע לנו כי מסגרות רבות מונעות בפועל כניסת מבקרים. מעבר לכך שמדובר בהחמרה על ההנחיות, יש בכך פגיעה קשה בזכויותיהם של הדיירים. לביקורי קרובי משפחה תפקיד מהותי בשמירה על בריאותם ועל איכות חייהם של הדיירים. ביקורי המשפחות מסייעים לשמירה על שגרה, על בריאות נפשית ולעיתים אף יותר מזה. מעבר לכך, דווקא בשעה זו, הקשר עם החברה שמחוץ למסגרת הופך להיות קריטי.
14. זאת ועוד, בהנחיות נקבע שיציאה של דיירים למשפחותיהם תהיה לתקופה מינימלית של 14 יום. מדובר בדרישה שמונעת מהורים להוציא את ילדיהם לחופשה בבית. **מדובר בפגיעה קשה וחמורה בזכויות הדיירים. כשם שאין מניעה מוחלטת כיום על פגישות בין אזרחי המדינה, כך אין למנוע פגישות בין דייר לבין משפחתו, לרבות ביקורים בבית המשפחה. יש להתיר ביקורים אלו תוך שמירה על ההנחיות המחויבות.**

ד. הקמת מענה טלפוני לבירור תלונות ולסיוע פרטני

15. משרדכם מפעיל קו (118) שמאפשר לאזרחים לקבל מידע וסיוע. יחד עם זאת, בשל חומרת המצב, אשר הביא לצמצום השירותים, רווחתם וזכויותיהם של מקבלי השירות נפגעו. מחלקם נמנע שירות לחלוטין ולגבי אחרים זכויותיהם נפגעו. יש להקים, בנוסף מוקד טלפוני זמין ונגיש לאנשים עם כל סוגי המוגבלויות. עליו לתת מידע נגיש, ולסייע **בבירור תלונות במקרים פרטניים.**

16. בסיום הדברים נבקש להדגיש כי דווקא בתקופה זו, חשוב יותר מתמיד הקשר של משרד הרווחה עם נציגי אנשים עם מוגבלויות וארגונים מייצגים, לקידום ההתמודדות עם 'משבר הקורונה' ביחד.

17. נודה להתייחסותכם הדחופה.

בכבוד רב,
ורד בר, עו"ד

המחלקה המשפטית, "בזכות"
בשם הארגונים החתומים מטה

1. אהב"ה	9. ית"ד – ילדי תסמונת דאון
2. אסט"י	10. ליווי וסיוע למשפחות מיוחדות
3. אס"י	11. מערך הקליניקות, אוניברסיטת בר-אילן
4. אפ"י	12. צח"י
5. בזכות	13. קואליציית הורים לילדים עם צרכים מיוחדים
6. ביחד	14. קול הזכויות
7. האגודה לזכויות האזרח	15. קשר – הבית של המשפחות המיוחדות
8. המרכז לחינוך משפטי קליני – האוניברסיטה העברית	

העתקים:

ד"ר אביגדור קפלן – מנכ"ל משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים
מר גדעון שלום – ראש מינהל מוגבלויות, משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים